

LIMES
INFERIOR

JANUSZ A. ZAJDEL

TRIFID

Janusz A. Zajdel
Limes inferior

Copyright © by Jadwiga Zajdel and Joanna Zajdel-Przybył

Translation © Jaroslav Olša Jr. a Pavel Weigel, 2012

Cover © rolffimages | Bigstockphoto.com

© Stanislav Juhaňák – Triton, 2012

ISBN 978-80-7254-678-7

Nakladatelství Triton, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.triton-books.cz

JANUSZ A. ZAJDEL
LIMES INFERIOR

JANUSZ A. ZAJDEL

**LIMES
INFERIOR**

Stanislav Juhaňák – Triton
Praha / Kroměříž

Nad hladinou se válela mlha – jemný závoj změkčující siluetu města, jehož panoráma odtud vypadalo jako úzká šedivá stuha, nahoře rozervaná a roztrhaná do fantastických obrazců, rozprostřená na rozhraní nebe a vody.

Lod' se líně kolébala na drobných vlnkách, které jí pravidelně narážely do boku. Rytmus kolébání lodě a šplouchání vody byl uspávající.

Lidé rozhodně chtějí od života příliš – meditoval Sneer, natažený na přídi lodi. Skoro všichni se v potu tváře a většinou neúspěšně snaží dosáhnout toho, co lze získat prostším a jednodušším způsobem. Hledají štěstí a uspokojení, aniž by se nejprve pokusili zjistit, co ty pojmy vlastně znamenají... Pro mě, například, není vůbec špatná představa štěstí jako chvíle, kdy ležím na zádech, kolébají mne vlny a zahřívají sluneční paprsky, kdy člověk opravdu pocítuje plynutí času. Rytmus vln ve mně vyvolává pocit, že jediný proces, který okolo mne probíhá, je běh času, běh čistého, vyabstrahovaného času, který není naplněn ničím jiným než šploucháním vody pod bokem lodi. Když si můžeš dovolit nepočítat nárazy vln a prchající chvíle a plynutí času ti v mysli nevyvolává paniku – pak jsi opravdu šťastný.

Zvedl víčka, a aniž pohnul hlavou, pohledem přelétl jezero. Zdálo se, že opravdu jen pár lidí z milionu obyvatel Argolandu má na otázku štěstí stejný názor jako on. V jeho zorném poli se kolébalo jen několik plachetnic a dvě motorové lodě, líně plující s vypnutým motorem. Zbytek lovců štěstí se mačkal na onom potrhaném proužku šedi, který odděloval temnou modř vod jezera Tibigan od světlého blankytu čistého nebe nad západním obzorem.

Šťastlivec čas nepočítá – vzpomněl si na starou moudrost. Něco na tom musí být, když se to říká už tak dlouho. Já bych to ale řekl jinak: šťastní jsou ti, kdo ho počítat nemusejí.

V situaci, kdy nikomu nechybí potrava, oděv, bydlení a dokonce ani zábava, se vzácností stává čas sám o sobě a není už pouze pohyblivým plátnem života, pozadím, které nenávratně mizí za oknem jedoucího vlaku. Čas je hlavní složkou skutečnosti, neoddělitelnou součástí existence, trvání... A přesto, lidé jako by si toho nevšíмали, neumějí ho docenit. Stále ještě platí stará pravda: *čas jsou peníze*. Peníze se sice už staly prázdným pojmem, zanikly v průběhu procesu společenských změn, ale ten bezmyšlenkovitý, primitivní přístup k problematice času se ve všeobecném povědomí stále udržuje.

Proč? Nejspíš proto – odpověděl si v duchu Sneer – že převážná většina lidí jsou v podstatě bytosti nemyslící a primitivní. Copak je tak těžké pochopit tu do očí bijící pravdu, kterou on – Sneer – zformuloval už dávno, ještě jako student: že totiž čas je život? Život je konečnou částí času, která je člověku dána jako čistý list, který lze pomalovat, počmárat nebo jen zmačkat a vyhodit do koše na odpadky. Čas je prostě život. A život je pro lidskou bytost hodnota tak cenná a unikátní, že by byla hloupost přepočítávat ho na jakékoliv jiné materiální hodnoty.

Ale když jsou oba tyto pojmy – čas a život – tak neoddělitelně spjaty, že v měřítku jednoho lidského života znamenají totéž, vyplývá z toho, že *volný čas* znamená *svobodný život*.

Volný čas je ten, kterým můžeme disponovat podle vlastního uvážení. Největším bohatstvím člověka je čas, který mu v životě zbývá po odečtení všech hodin naplněných povinnostmi vůči společnosti a činnostmi nutnými pro zajištění další materiální existence.

Ideálem svobody by tedy byla situace, ve které by člověk disponoval celým svým časem. Sneer se tomuto ideálu plánovitě přibližoval: z činnosti pro dobro všech byl na

základě zákonů, které v Argolandu platily, osvobozen. Jeho třída ho nepředurčovala k tomu, aby podléhal pracovní povinnosti, vlastní invence a talent mu naopak dovolovaly zmenšit na minimum boj o prostředky nezbytné k příjemnému trávení volného času, nebo, jinak řečeno, svobodného života.

Fakt, že se mu v tomto světě daří lépe a žije si mnohem pohodlněji než jiní příslušníci stejné třídy, nepovažoval Sneer za nic špatného. Podle principů společenského systému, ve kterém mu bylo dáno narodit se a žít, idea *maximálního pohodlí a svobody při minimálních povinnostech a námaze* byla totiž perspektivním cílem, stavem, který by v budoucnu měl být běžný pro občany všech tříd.

Sneer si myslel, že jen o krok... no..., nebo snad o dva vývoj společenské situace předbíhá. Před statisticky průměrným čtvrtákem, který směřuje – i když pomaleji – přece jen stejným směrem, má malý náskok. A historie si jak známo váží průkopníků předbíhajících vlastní dobu, i když se mnohdy netěší uznání svých současníků.

Boční poryv větru zhoupl loď silněji a Sneer, ležící na zádech, instinktivně roztáhl ruce, aby nespadol do studených vod jezera. Jeho dlaň narazila na sluncem rozpálené tělo dívky, na niž, jak tak snoval své úvahy, téměř zapomněl.

Ta dívka byla na jachtě úplně zbytečnou rekvizitou. Na dnešní projížďku si Sneer nikoho s sebou vzít nechtěl. Někdy člověk touží vychutnávat plynutí slastného času o samotě.

Lidské, a obzvláště dámské společnosti měl Sneer dost. Tam, na souši, v barevně křiklavé džungli Argolandu, v přečpaných barech, na ulicích i v hotelových kabinách...

Kývl rukou pouze ze zvyku, když dnes v poledne zahlédl mlsný pohled dívky, sledující, jak odpoutává v jachtklubu loď od bóje.

Za chvíli svého gesta litoval, ale už bylo pozdě. Dívka nacpala v běhu svou plážovou tašku do skříňky v ús-

chovně, skočila plavně z nábřeží do vody a po několika vteřinách se vynořila u boku jachty.

Byl to docela kus – mladá, maximálně dvacet. Byla krásně opálená a měla ty správně plné tvary. Ale podobala se tolika jiným, které Sneer znal, že ho nemohla nijak zvlášť zaujmout, když se předtím o samotě procházela po přístavišti. Naštěstí to nebyla příliš únavná pasažérka. Hned poté, co loď překročila hranici vlnolamu, si sice sundala horní díl plavek, aniž by Sneer cokoliv naznačil (považovala to určitě za minimální revanš vůči tomu, kdo plavbu zaplatil), potom se ale už jen opalovala na přídí vedle Sneera a ničím nerušila proud jeho myšlenek, snad jen přitažlivými tvary svého velkého poprsí, které se při každém větším zhoupnutí dostávalo do Sneerova zorného pole.

Z těch nemnoha vět, které prohodili v průběhu několika hodin líného kolébání na vodě, se Sneer dozvěděl, že se jmenuje Grazia, studuje historii a její specializací jsou dějiny novověké etiky.

Prezentovat té o polovinu mladší studentce vlastní dost originální a odvážné etické názory se Sneerovi nezdálo vhodné. Hovor na jiná témata se nedařil, a tak se Sneer zase brzy ponořil do svých úvah. Úvahy o čistém, ničím nerušeném *čase* ho tak zaujaly, že teprve ten náhodný dotyk dívčina ramene mu připomněl, že není na lodi sám.

Dívka to pochopila jako jakýsi úvod k dalším důvěrnostem a odpověděla stiskem dlaně, ale Sneer ve hře nepokračoval.

„Vracíme se,“ řekl chladně. „Dostal jsem hlad.“

Hned v další chvíli tohoto vyznání litoval, protože se ho zcela bez zábran zeptala, kam půjdou na večeři.

Sneer nebyl lakomý, dokonce čas od času za večer v dobré restauraci s atraktivní mladou dívkou ochotně a hodně zaplatil – to mu v očích kolegů z jeho branže dodávalo lesk a byla to i dobrá reklama –, ale věděl také, jak to dopadne. Dívka byla určitě zvyklá na fair hru a přímo planula touhou revanšovat se, přičemž – přihlédneme-li

k jejím studentským příjmům – ta odměna mohla být vyjádřena jen jedním, dobře známým způsobem. Právě dnes však Sneer neměl na dámskou společnost v hotelové kabině náladu.

„No...“ zahučel a obrátil v dlani Klíč tak, aby si – jakoby náhodou – mohla všimnout symbolu třídy. „Skočíme si někam na bulváru...“ Jeho čtyřky se nelekla. Spíš naopak.

„Myslela jsem, že jsi nejmíň druhák. V životě jsem neviděla čtvrtáka, který si pronajme jachtu na šest hodin,“ řekla s úsměvem a Sneer si teprve teď všiml, že má nádherné šedozelené oči, „to musíš být dost šikovný čtvrták, když můžeš takhle utrácet!“

Jak vidno, byla připravená na všechny varianty rozvoje známosti s náhodně poznaným mužem, protože když na břehu vytahovala ze své plážové tašky oděné džíny a téměř nic nezakrývající tričko, vypadl jí zevnitř kartáček na zuby.

„Pro mě,“ povídala, zatímco se na nábřeží oblékala, „nemá třída žádný význam. S mojí specializací bych se mohla stát učitelkou... No, možná i redaktorkou v televizi, ale to už bych musela mít pěkně vysokou třídu... Takže bych nejraději... chtěla čtyřku a mít dost času...“

„Hmm...“ ozval se výsměšně Sneer. „Když jsi hezká a mladá holka, stačí čtyřka a špetka drzosti.“

„Nikdy jsem neměla velké ambice,“ prohodila a pokrčila rameny. Poté, co se pozorně zadívala Sneerovi do obličeje, dodala: „Mám takový pocit, že se ti moc nelíbím. Určitě máš raději intelektuálky.“

Sneer postřehl v jejím hlase špetku zklamání, a protože měl měkké srdce, vzal dívku kolem ramen a společně se vydali směrem k centru. Od začátku věděl, že to takhle dopadne. Jako čtvrták se nemohl vymlouvat, že musí brzy vstávat do práce... Po pravdě řečeno ta holka vůbec nebyla špatná a možná opravdu neměla body na večeri. Sneer si dobře pamatoval vlastní finanční problémy ze studentských let. A k mládeži – zejména pohlaví ženského – měl vždy kladný vztah.

* * *

Filip se probudil mnohem později než obvykle. Instinktivně se podíval na hodinky a okamžitě ho polil studený pot. To se mu stávalo pokaždé, když zjistil, že před pozdním příchodem do práce ho už nezachrání vůbec nic. Pokoušely se o něj mrákoty při pomýšlení, že to zase bude muset vysvětlovat kádrovákovi. Filipovo postavení nebylo zrovna nejlepší, stále častěji slyšel o propouštění, o tom, jak těžko takoví jako on shánějí práci. Když skončil školu, nebyly s tím žádné problémy, dokonce i někteří čtvrtáci byli povoláváni do práce. Teď už neznamenalala jistotu ani trojka.

Jeho vnitřní cit pro čas mu říkal, že dnes není volno. Mozek mu pracoval těžkopádně, pomalu, hlava ho podezřele tížila. Teprve po delší chvíli, když si představil, jak se pln strachu plíží do osobního oddělení, a když si už téměř vymyslel zcela originální výmluvu, proč přichází pozdě... mu náhle došlo, že se může otočit tváří ke stěně kabiny a ještě si pár minut klidně zdřímnout – těch několik minut, které jsou z celého spánku nejpříjemnější, kdy si se zavřenými víčky může vrýt do paměti nejzajímavější epizody z prožitého snu.

Filip měl už několik dní dovolenou. Trávil ji sice tady v Argolandu, protože cesta kamkoliv překračovala jeho finanční možnosti, ale i to málo bylo fajn: mohl se do sytosti vyspat a pak celý den bloumat po městě, prohlížet si čtvrtě, ve kterých už léta nebyl, procházet se v poledne podél břehu jezera Tibigan a s jistou závistí pozorovat ty, kdo si najímali nádherné plachetnice a motorové lodě, aby si na nich pluli ve společnosti krásně opálených děvčat.

Vědomí, že ho dnes nečeká setkání se šéfem, umožnilo Filipovi klidně se zpátky ponořit do snění v polospánku. Nepříjemné fyzické pocity zmizely, žaludeční svaly se uvolnily a pouze lehký tlak ve skráních rušil ty příjemné okamžiky.

Co mohlo to pobolívání hlavy znamenat? Filip se snažil vybavit si události včerejšího večera, ale opět usnul a fantastické vize vyplnily mezeru v jeho paměti.

Muselo tam být nějaké pivo. Hodně piva – problesklo mu hlavou, než upadl do spánku.

Úplně se probudil asi v devět. Vyrval se z náručí Morfeova tak prudce, jako když potopený míč vyskočí na hladinu. Celou silou své vůle se ještě jednou pokusil pohroužit se do spánku, ale ten ho neodvolatelně a rozhodně odvrhl.

Probral se s podivným pocitem žalu a zklamání, že mu nebylo dopřáno dosnít až do konce ten krásný příběh, který neobyčejně intenzivně prožíval jako hlavní hrdina.

Takhle je to pokaždé, pomyslel si na adresu osudu rozhořčeně, zatímco ležel se zavřenýma očima. Sen mizí v nejzajímavějším momentu, a člověk se beznadějně snaží prodloužit si ho ještě alespoň o okamžik, ačkoliv ví, že je to jen sen... a nikdy se mu to nedaří. A potom, i když se ti zase povede usnout, zdá se ti už něco úplně jiného.

Filipův sen byl opravdu krásný. Teď si ho opakoval a opájel se jeho obsahem tak, že přestal vnímat i neutuchávající bolesti hlavy.

Náhle otevřel oči a rozhlédl se po pokoji. Jeho oblečení bylo na křesle neobvykle pěkně složené, pantofle stály jedna vedle druhé... Toho piva muselo být opravdu dost. Jedině pivo probouzelo ve Filipovi takovou pečlivost. Byl to zvyk ze studentských let, kdy jeho otec míval jisté výhrady k popíjení piva s kolegy a k pozdním návratům domů. Perfektně poskládané svršky měly působit takovým dojmem, že Filip je úplně střízlivý.

Teď si už otec těchto (mimochodem velmi zřídka) večerních návratů dospělého syna z hospody nevyšímal, ale instinkt přetrval a byl tím silnější, čím víc půllitrů do sebe Filip obrátil.

Přece jenom se to stalo! Opřel se o loket, mnul si čelo a namáhavě se pokoušel oddělit pravdu od snových preludů. „Ten člověk, ten automat...“

Najednou se mu všechno vybavilo. Nebylo toho mnoho, ale... Jak nádherná byla ta skutečnost, jejíž dozvuky pocítil ve snu.

Včera... Včera... Vracel se domů po celém dni stráveném na pláži, kde potajmu zpod přivřených víček pozoroval krásné postavy kolemjdoucích dívek. Začaly vysokoškolské prázdniny, pláž byla plná studentek zářících radostí, uvolněných po stresech letního zkouškového období a vystavujících větru i slunci vše, co se jen dalo.

Filip, jehož košile měla zakrývat světle pihovatá ramena s nepěkným narudlým opálením, toužil být jedním z těch vysokých, snědých, tmavovlasých kluků, kteří na jachtách divoce brázdili zátoku. Nebo... moci si tak půjčit loď, alespoň jednou za pár dní, na hodinku, dvě ...

Věděl ale, že je to úplně nereálné. Při jeho příjmech, při jeho bezvýznamném postavení... v duchu si vymýšlel způsoby, jak dosáhnout vyšších příjmů a lepšího postavení v práci. Jindy zase konstruoval všelijaké neobvyklé situace, které by mu přinesly neočekávaný zisk.

Dobře věděl, že se nic takového nemůže stát. Za prvé proto, že ještě nikdo nevydělal kópu peněz ležením na pláži a vymyšlením těch nejnepravděpodobnějších variant své vlastní budoucnosti, a za druhé – to si také uvědomoval – většinou mu chyběla odvaha, aby jakýkoli svůj nápad uskutečnil.

Filip se bál všeho – dokonce i běžných každodenních situací. V tom v zásadě bezpečném světě se bál i třeba jen hlasitěji ozvat, aby někdo ani náhodou nezaslechl jeho hlas, deroucí se z průměrného šumu davu, jehož byl součástí. Bál se kádrováka a strachy mu bývalo špatně, když si ráno musel v hlavě sumírovat přesvědčivou povídačku, opět jinou než ta, kterou si vymyslel minule, aby vysvětlil svůj pozdní příchod.

Filip se často za svůj strach nenáviděl. Nejednou se už rozhodl hrdinně se jednoho dne přiznat, že prostě zaspal, ale bál se dál, navzdory svým předsevzetím.

Na pláži ten nedostatek odvahy také citelně vnímal. Nedokázal by se přidat ke studentům hrajícím fotbal, nebo se dát do řeči s některou z dívek. Připadal si malý, nedůležitý, nehodný jakéhokoli zájmu.

Kdybych tak měl jedničku, nebo aspoň dvojku – uvažoval a viděl se v představách za volantem motorové lodi, s Klíčem nedbale visícím na šňůrce plavek, aby všichni viděli, s kým mají tu čest.

Věřil, že i dvojka dělá dobrý dojem, lepší, než na jaký by se zmohl se svojí trojkou.

Když se slunce schovalo za stěnu vysokých budov obklopujících pláž u zátoky, oblékl se a bez cíle bloumal ulicemi, s nadějí, že se vyplní jeden z těch neobyčejných příběhů, které si vymyslel – příhoda, která mu do života přinese změnu.

Náhračkou mu bylo pivo. Když ho vypil větší množství, na čas dokázal na své obavy zapomenout; po několika půllitrech se cítil jako za studentských časů. Sentimentálně vzpomínal na svůj chudoučkový studentský Klíč, na kterém měl jenom skromnou sumu stipendia vypláceného pouze v červených.

Ten Klíč, s prázdným místem označení třídy, mu připadal jako klíč k opravdovému šťastnému životu: potenciálně dával neohrazené možnosti. Prázdné místo mohlo být – teoreticky vzato – vyplněno symbolem nejvyšší třídy, a stejně tak prázdné registry kont se mohly naplnit pěkně zaokrouhlenými sumami zelených a žlutých bodů.

Tehdy ještě nedoceňoval tuto fantastickou vlastnost studentského Klíče. Toužil po tom, aby co nejrychleji skončil školu, získal třídu (samozřejmě hodně vysokou – to se rozumělo samo sebou), a mohl disponovat stovkami bodů v tak krásných barvách zelené a žluté.

Co by dnes za ten blažený pocit sebejistoty dal...

Při testech dostal jenom třetí třídu a to byl začátek jeho fobie. Vědomí, že stále balancuje na hranici oddělující pracující od rezervních, udělalo zbytek. Dnes už ani trojka nezaručovala zaměstnání a za zelené body se dalo dostat

stále méně a méně věcí... A ta téměř nulová suma žlutých, kterou měsíc co měsíc dostával, se mu bleskurychle rozkutálela.

Řekl bych šefovi, co si o něm myslím – ospravedlňoval se sám před sebou, když měl okna restaurace, ale to by jistě využil první příležitosti, aby mě vyhodil... A pak...

Věděl, co to znamená. Bez práce nejsou žluté body. A jenom s červenými a zelenými si toho moc dovolit nemůžeš. V poslední době předělali na žluté dokonce i automaty s dobrým pivem. Za zelené se dala koupit jen jakás takás nahořklá, nechutná, určitě syntetická tekutina.

Když pomíneme takové pochutiny jako chlebiček se šunkou nebo ty fantastické plachetnice na Tibiganu, nedostatek žlutých znemožňuje užívat si radovánek, které Argoland poskytuje svým obyvatelům vydělávajícím žluté. Copak může pozvat dívku do baru na pláži, když nemá žluté? Když si bude chtít dát něco k jídlu nebo se něčeho napít, nebude jí přece nabízet sendvič se sýrem nebo mátový čaj – jediné věci, které byly v luxusních barech na přístavišti za zelené. Bylo by to první a určitě také poslední rande.

Jo, mít tak dvojku, to by Filipovi poskytlo ten tak nezbytný pocit bezpečí, který by ho udržel v dobré náladě. Dvojka zaručuje jistotu – aby se druháci museli bát nedostatku práce, k tomu hned tak nedejde.

Zatímco se mu v hlavě honily tyhle úvahy, ocitl se v hospůdce přímo proti automatu s pivem z dovozu. Odevzdaně postavil půllitr pod dávkovač a vsunul Klíč do otvoru.

Čert vem těch pár ubohejch žlutejch. Ani za sto let bych jich stejně neušetřil tolik, aby to stačilo na tu nejmenší z věcí, po kterých toužím. Sám sobě dal rozhrěšení a pozoroval, jak nazlátlý mok naplňuje sklenici.

Velkými doušky ho hltavě vypil, potom si půllitr naplnil ještě jednou a sedl si k bufetu vedle hracího automatu.

Před automatem stál malý, silně proplešatělý človíček a pozoroval blikající světelné nápisy, které lákaly ke hře.

ZKUS SVÉ ŠTĚSTÍ – ROZMNOŽ SVÉ BODY!

přečetl si Filip. Plešatý muž na něj z boku koukl a očividně přemýšlel, jak zapříst hovor.

„Třicet za jeden!“ řekl napůl sám k sobě. „Kdybych měl pár žlutejch... Dnes jsem viděl, jak jeden mužskej vsadil pětku a vydělal tři kila...“

„Žlutých?“ zaujalo to Filipa.

„Sázel žlutý, tak taky žlutý vyhrál. Stává se to málokdy, ale kdybych pár měl, tak bych je vsadil.“

„Tak si zahrajte se zelenými,“ poradil mu Filip a pomalu popíjel pivo.

„Ale... Proč dráždit osud? Nechám si tu šanci, až se mi pár žlutejch dostane do ruky.“

„Deset žlutých,“ počítal Filip, „to je přece tolik, kolik dostanu za měsíc práce.“

Nejistě sáhl pro Klíč a pečlivě si ho prohlédl, jako by ho viděl poprvé v životě. Šedivá čísla ukazující čas přeskakovala v líném tempu míjejících vteřin.

Prsty pravé ruky uchopil hlavici Klíče a ukazováčkem levé se dotkl žluté tečky na destičce. V okénku displeje se rozzářila žlutá číslíčka.

„No, vy jste ale šetřivej,“ řekl plešatec, který se díval Filipovi přes rameno. „Padesát žlutejch, to už je něco!“

Pozorně se zadíval na Klíč a dodal: „Šetříte, to jo, s trojkou to není nic jednoduchýho nasbírat půl stovky žlutejch... Být na vašem místě, tak si zahraju. Vrána k vráně sedá a body k bodům jakbysmet...“

„Risknu to,“ zamručel Filip, i když se mu riskovat nechtělo. „Ale maximálně s jedním bodem!“

Vsunul Klíč do otvoru automatu, zmáčkl tlačítko a zatahl za táhlo.

„No prosím,“ zaradoval se plešatý mužík. „Vyhrál jste tři za jeden. To není špatný. To se vyplatí zkusit ještě jednou.“

„Tak jo,“ zamumlal Filip a vsadil tři body. Dál to probíhalo jako ve snách. Automat se rozezvonil a světélka se rozblikala.

„Sto za jeden!“ vykřikl nadšeně náhodný kibic a zbylí baroví hosté obrátili hlavy k automatu.

Filip se zadíval do žlutých čísel na displeji, jako by se chtěl ujistit, že nezmizí, jak se mu to často stávalo ve snech o velké výhře.

„Tři sta žlutých!“ horečně mu létalo hlavou. „Dva a půl roku práce!“

Za posledních pět let se mu podařilo ušetřit sotva padesát. Tři sta žlutých, to byl pro tak mladého člověka obrovský majetek. Filip si ale dobře uvědomoval, že i ta největší výhra se může rychle a beze stopy do slova a do písmene vypařit, jestliže není podepřena stálými příjmy. Už dvakrát se mu stalo, že utratil i deset bodů za odpoledne a věděl, že to není nic těžkého.

Shlukl se okolo něj hlouček lidí a s úctou a závistí se díval chvíli na něj a chvíli na automat, který ještě stále rachotil a na němž blikal nápis: ODVÁŽNÉMU ŠTĚSTÍ PŘEJE – UVĚŘ V TO, VÍTĚZSTVÍ HŘEJE!

„No, pane kolego... Myslím, že si zasloužím aspoň jeden půllitr,“ ozval se onen připlešatělý mužiček a vydrápal se na barovou stoličku.

„Klidně i dva,“ usmál se Filip a potom ho napadlo, že by bylo správné tuto neobvyklou událost nějak oslavit. Zašel tedy k automatu a naplnil najednou hned metr půllitrů.

„Prosím,“ prohodil směrem k čumilům obklopujícím hrací automat. „Pivo pro všechny!“

Odpovědí mu bylo sborové pochvalné zamručení; všichni pili na zdraví šťastného hráče a Filipovi to dělalo dobře, protože celé pohoštění ho stálo ani ne jeden žlutý bod – přesně ten, který už odepsal, když začínal hrát.

Při třetím pivu si už tykal s plešatým chlapíkem, který řekl, že se jmenuje Karl, choval se k Filipovi velmi přátelsky a vůbec nevypadal jako nějaký podvodníček a vydřiduch. To spíš Filip ho nutil k dalším a dalším rundám, až ho sám Karl začal krotit, aby tolik nerozhazoval.

To, co se dělo potom, se Filipovi vybavovalo jen ztuha. Seděl na koberci a snažil se srovnat si v hlavě fakta. Potom

sáhl do kapsy bundy, pověšené na opěradle křesla, a vytáhl Klíč.

Všechno souhlasilo. Ze tří set padesáti čtyř žlutých bodů, které měl ve chvíli výhry, mu chybělo necelých sedm. Téměř dva utratil v baru, a zbylých pět...

Ještě jednou sáhl do kapsy a nahmatal obdélníkovou kartičku. *Karl Pron. Hotel Kosmos, Argoland*, přečetl si text a obrátil vizitku rubem nahoru, kde bylo nejistou rukou naškrábáno: *úterý, 14 hodin*.

Instinktivně pohlédl na číslice hodin na Klíči. Bylo úterý, deset minut po deváté.

Takže je to všechno pravda – uvažoval. Ledaže by ten Karl byl obyčejný podvodník. Ale i kdyby opravdu byl, stejně jsem do něj neinvestoval moc. Pět žlutých – co to je?

Ještě včera by takhle neuvažoval, spíše by tu sumu přepočítával na projížďky motorovou lodí nebo půjčovné za auto.

Teď se všechno změní – myslel si a vybavoval si ty útržky rozhovoru s Karlem, které mu nejvíce utkvěly v paměti.

Kdo byl ten nenápadný človíček, poměrně slušný a uhlazený, který vypadal maximálně na čtvrtáka? Mohl by Filipovi opravdu pomoci? Musel být dobrý psycholog, když už po třech hodinách společně strávených u piva tak přesně odhadl mladíkovy potřeby.

„Znám jednoho,“ řekl z ničeho nic, když už se jakž takž spřátelili, „kterej dokáže zařídit jakoukoliv třídu.“

Filip byl trochu překvapen, i když už slyšel, že takoví lidé jsou. Na druhou stranu bylo ale všeobecně známo, že klasifikace tříd podléhá přísné kontrole Syskomu a žádný člověk to nemůže ovlivnit.

Spiklenecky se naklonil ke Karlovu uchu a zeptal se: „Jak se to dělá?“

„Výrobní tajemství,“ usmál se ten druhý. „Ale kdybys chtěl, tak... no..., dá se to zařídit.“

„To by nebylo špatný...,“ vyhrkl Filip, trochu se začervenal a dvakrát usrkl z püllitru.

„S trojkou toho moc nedokážeš.“

„To vím, ksakru, taky.“

„Popřemýšlej o tom!“

„Tady není o čem uvažovat.“

„Správně. Není o čem. Ale stojí to dost.“

„Kolik?“

„No..., co já vím... Fachman by si vzal tak dvě stovky.“

„Žlutých?“

„Dobřej specialista pracuje nejradši za žlutý. Ledaže... při přepočtu podle nejvyššího kursu, to znamená... tak patnáct za jeden... to by bylo... tři tisíce červenejch. Nebo osm set zelenejch.“

„To je děsně moc...,“ posmutněl Filip, ale hned si vzpomněl na výhru a rozveselil se. Naplnil další dva püllitry.

„Dvě stovky. Ale spojit se s dobrým fachmanem není vůbec jednoduchý, jsou opatrný, neriskujou. Sám se k takovým nedostaneš. Když tě někdo nedoporučí, vůbec se s tebou nebude bavit. A s kdejakým packalem nemá vůbec cenu se zahazovat. U testovacích stanic je teď takových plno: vychvalujou se až do nebe a pak zmizí se zálohou. Anebo ani nehnou prstem a jenom dělaj, že něco dělaj, a když se někomu náhodou podaří postoupit bez jejich pomoci, tak se přihlásej o honorář. Varuju tě před těma, co tě chytěj na ulici.“

„A mohl bys mě... seznámit.“

„Kdybys chtěl, mohl bych to zkusit. Ale nic ti neslibuju, protože ty nejlepší se jen málokdy pouštěj do malejch kšeftů. Čekaj na složitější operace. Maj na to, udělaj jeden nebo dva lifty za měsíc a úplně jim to stačí. Riziko je při každé akci stejný, a tak dávaj přednost těm líp placenejm.“

„Zaříd' mi setkání s dobrým odborníkem,“ řekl Filip, který byl už dost opilý.

„Jestli chceš... Ale musím z toho mít provizi.“

„Jasně, i ty z toho musíš něco mít,“ přitakal Filip.

„Samozřejmě, z něčeho musím žít, když nemám dobrou třídu. Za kontakt беру většinou dvacet procent. Jestli mi dáš pět bodů na výdaje, tak ti dám zítra vědět.“

Právě tehdy dal Karl Filipovi vizitku. Vzbuzovala důvěru. Takové vizitky jste mohl dostat teprve, když jste měl zaplacený hotel na měsíc dopředu.

V Kosmosu to muselo stát nejméně padesát žlutých. A Karl nevypadal jako člověk, který by si takový luxus mohl dovolit, vůbec neskrýval, že mu body chybí, a stále naznačoval, jak hluboko má do kapsy. Bylo ale vidět, že čas od času mívá i větší příjmy. Filip se pochopitelně neptal, co dělá kromě prostředníka mezi liftery a jejich zákazníky.

Že by Karl sám byl lifter – takový menší, na jednodušší záležitosti?

To je jedno, napadlo Filipa. Nezdá se mi, že by ze mě chtěl těch pět žlutých jenom vyloudit.

Karl opravdu nebyl vtíravý a působil docela dobrým dojmem. Pět bodů, které Filip na jeho Klíč převedl, když vycházel z baru, považoval za zálohu na provizi, zbytek měl dostat po skončení celé akce.

Všechno vypadalo jasně, alespoň včera večer, když mu do hlavy stoupalo pivo a svět se zdál být jednodušší a veesejší. Teď ráno, když se Filip vracel ke včerejšímu rozhovoru s Karlem, začínal znovu cítit své obvyklé každodenní obavy, i když trochu zmírněné vědomím, že na *Klíči* má víc než tři stovky žlutých bodů.

Dvě stě, plus čtyřicet pro Karla – počítal si v koupelně pod sprchou. Fantastická suma. Ale stejně bych ji beze zbytku rozházel.

Ještě jednou mu v paměti vytanula otcova mnohokrát opakovaná slova z dob, kdy byl Filip ještě žákem a později už na vysoké: *Jediné, co ti v dnešním světě dává existenční jistotu, je vysoká třída. Není důležité, kolik bodů máš na Klíči. Nejdůležitější je, abys pracoval, a to dobře pracoval, protože se počítá především to, co dostáváš každý měsíc.*

Filip v této otázce nebyl s otcem úplně zajedno. Skutečnost často odporovala tomuto tvrzení. Filip znal mnoho mladých lidí, kterým nízká třída a nezaměstnanost nijak nevadily a klidně utráceli žluté po stovkách. Uvědomoval si ale, že příjmy této *žluté mládeže*, jak se jim všeobecně

říkalo, pocházejí z kapes vysoko postavených otců – nuláků, anebo z jiných, blíže neurčených zdrojů.

Filipovi rodiče měli jenom trojku, a tak si toho nemohli zrovna moc dopřát. Jako student od nich Filip dostával maximálně jeden, někdy dva žluté měsíčně, a to mu muselo stačit na všechny radosti nedostupné za červené ze studentského stipendia a za těch pár zelených, které se mu občas podařilo nárazově vydělat...

Představa vyšší třídy, lepšího místa a nejméně třiceti žlutých měsíčně mu zlepšila náladu a dodala odvalu. Brzy také přestal myslet na náklady, které s sebou ponese plánovaná operace. Konec konců mu ty body stejně spadly jako z nebe.

Jestli si bude vědět rady v práci jako druhák, toho se vůbec nebál. Byl přesvědčen, že si druhou třídu inteligence plně zasluhuje.

* * *

Karl vstal hodně po deváté. Dívka Lara už tady nebyla, určitě potichu zmizela, když ještě spal. Zaplatil jí včera večer, ještě než s ním šla do kabiny. Stála přesně těch pět bodů, které dostal od toho mladého šťastlivce v baru.

Vstal a rozhlédl se po hotelové kabině.

Ještě že jsem si tu kabinu zaplatil dopředu – napadlo ho a oddechl si. Zkontroloval Klíč. Bylo na něm pár zelených – dost na to, aby přežil několik dalších dnů. Červené neměl vůbec žádné. Většinou je u veksláků okamžitě vyměnil za zelené podle momentálního kursu na černém trhu. V jeho kruzích nepatřilo k dobrému tónu jíst v kdo-víjaké hospodě a bydlet v paneláku.

Kčertu – zaklel v duchu a schoval Klíč. Kdo mi radil, abych se namočil do té aféry!

Nemíval finanční problémy, protože se až donedávna zabýval drobným liftingem. Ale potom, co se nechal zatáhnout do účasti na jisté pochybné akci, musel svých obvyklých věcí nechat.

Hrozně ho přitahovalo potichoučku si liftováním vydělat pár bodů. S radostí by za těch pár žlutých zase udělal nějakého čtvrtáka, nebo alespoň pátáka.

Vždycky je lepší něco než nic... Věděl však, že teď nesmí riskovat. Musel působit dojmem řádného občana a nemohl si dovolit žádnou nekalou činnost, za to si přece vzal těch dvě stě žlutých, a předpokládal, že dostane mnohem víc.

Body se mu rozutekly za necelý týden. Luxusní hotel, parádní restaurace, holky za pět i víc. Právě to po něm požadovali lidé, do jejichž plánu ani nechtěl pronikat. Když se rozhodl spolupracovat s nimi, věděl, že při tom, co už dělá, je také každodenně jednou nohou v kriminálu, ačkoliv riziko je spojené se značně menším ziskem. Teď mu nabízeli tisíce, a tak bez delšího váhání souhlasil. Při své opravdové třídě nemohl počítat s velkými příjmy z liftingu. Pátáci a šestáci nejsou klientela, ze které by se dal vytřískat majlant. Svě žluté, koupené za horentně vysoký kurs, třikrát obrátí, a proto je jim zatěžko se rozloučit s každým bodem.

Hlavně teď, když čtyřka nezajišťovala reálnou šanci na zaměstnání, málokdo investoval do postupu do této třídy pro těch pár dodatečných zelených.

Drobný lifting na nízké úrovni už neodvolatelně končí – přemítal, zatímco si česal řídké pramínky vlasů na plešatící šešulce své kulaté lebky. Na trhu zůstanou jen velké ryby, fachmani pro práci na vysoké úrovni. Udělat nuláka stojí určitě takových tisíc žlutých, za takové peníze se už dá bezstarostně žít pěknou dobu. A konkurence také není velká... Kolik může být v Argolandu lifterů s opravdovou nulou? Tři... čtyři?

Vzpomněl si na Filipa, pět žlutých, které utratil za holku, a možnost vydělat dalších pětatřicet žlutých. Podíval se na hodinky. Blížila se desátá.

Nejvyšší čas, abych ve městě někoho chytil – napadlo ho, když končil svou ranní toaletu. Zazvonil telefon, Karl zvedl sluchátko a déle než minutu pečlivě poslouchal instrukce, které mu oznamoval ženský hlas.

„Dobrá, budu tam v jednu,“ řekl a položil sluchátko.

Vzrušením mu zatrnulo. Tak už je to tady. Bude se muset pustit do práce, čili, jinak řečeno, začít nastavovat krk za ty, co mu za to slíbili tisíce.

Cítil se nesvůj, usedl do křesla u stolečku s telefonem a aniž zvedl sluchátko, nervózně ťukal prsty po klávesách aparátu. Dostal hroznou chuť zavolat na číslo kontaktu, které dostal, a říci, že od té věci dává ruce pryč. Cítil však, že to stejně nemá cenu. Věděl už příliš mnoho a kromě toho mu ze zálohy nezbyl ani halíř.

Neměl už na vybranou. Karl vyndal z kapsy svůj Klíč a pečlivě si ho prohlédl, jako by tu lehkou, obdélníkovou destičku z umělé hmoty s okénkem, v němž blikala čísla odměřující čas, ukončenou plochým kruhovým úchytem, viděl poprvé.

Doposud se dokonce ani nesnažil přesně pochopit, na jakém principu Klíč pracuje. Stejně jako nikdy neuvažoval o tom, jak funguje třeba telefon nebo kalkulačka. Předpokládal, že v této zemi nikdo – s výjimkou několika superinteligentních nuláků – nerozumí tomu, co se děje uvnitř teflonové destičky, která je současně průkazem totožnosti, kreditkartou, hodinkami, počítačkou, diplomem, osvědčením o třídě inteligence a čert ví čím ještě.

Jen tak mimochodem si začal vybavovat, co kdy slyšel o konstrukci a vlastnostech Klíče. Jakési polovodiče, integrované obvody, dipóly, tekuté krystaly. Ne, to bylo na Karla příliš složité.

A přesto se našli chytráci – určitě taky nuláci – kterým se podařilo to komplikované zařízení pochopit. Karl věděl, že dovnitř Klíče se dívat nesmí. Zničený nebo poškozený Klíč vždy znamenal kupu problémů a ztrátu celého stavu konta. A občas také novou verifikaci třídy.

Ztráta bodů mu zrovna nehrozila a svou formální, nepřliš vysokou třídu by si také bez problémů udržel – pár let praxe v liftingu mu dovolovalo udělat každý test na čtvrtáka, ale Karl neměl nikdy zájem ani chuť nahlédnout do nitra Klíče, protože věděl, že tam neuvidí nic zajímavého.

Díval se na umělohmotnou destičku s kruhovým terčíkem identifikátoru papilárních linií, který dělal z Klíče předmět přísně osobní, s jistým sentimentem a trochou žalu. Věděl, že se s tím poctivým předmětem bude muset dnes rozloučit a náhradou za něj dostane jiný, falešný Klíč, vyrobený tajemnými padělateli, kteří sami nechtějí riskovat při zkoušce svého výrobku...

„Je to fantastická věc,“ rozplýval se nadšením muž, který do toho Karla před týdnem zatáhl. „Vzpomínáš si na pohádku *Stolečku, prostři se*, nebo tu druhou o měšci, kterým stačilo jen zatřepat a už se sypaly dukáty? No, tak právě něco takového to je.“

Karl si nedokázal představit, jak je to možné. Falešný Klíč? Ano, občas se daly vidět docela šikovně udělané – *paklíče*, ale většinou sloužily tak nanejvýš k oklamání různých jednoduchých automatů s pivem nebo branek v metru. Ale normální Klíč se vším všudy?

Pamatoval si různé pokusy, které ještě jako student podnikal s kolegy, když dostali své první studentské Klíče. Cizí Klíč vsunutý do automatu okamžitě vyvolával divoké vytí poplašných zařízení, a o tom, že by vyloudil z automatu věc, jejíž cena by překračovala stav konta, nemohlo být ani řeči: aparát vždy odpovídal červeným informativním *nápisem* kolik a jakých bodů zákazníkovi chybí, aby mohl splnit jeho přání.

Karl zhruba znal zásady bodových vyúčtování. Dokonce studoval, i když nepříliš pilně, ekonomiku obchodu. Věděl tedy, že existují automaty různých typů: obchodní, pokladní a účtovací. Všechny pracovaly na Klíče, které vlastnili jednotliví občané. Podmínkou zapojení automatů byla shodnost papilárních linií vlastníka Klíče s těmi, které v něm byly zakódované, a samozřejmě odpovídající suma bodů.

Oklamat automat se mu nepodařilo nikdy a byl přesvědčen, že to není možné. Občas to někdo zkoušel a čas od času se to různými paklíči i dařilo. Ale nebylo nic těžkého se při té příležitosti dostat do pěkné kaše třeba kvůli hloupé krabičce cigaret.

V systému kontroly ale musí přece být nějaká slabina, nějaká Achillova pata, umožňující podvést banku – uvažoval Karl a zamyšleně sledoval mihotající se číslíčka hodinek. A ti lišáci, jak se zdá, přišli na to, jak vepsat na konto a do Klíče něco navíc.

Dobře věděl, že samo padělání zápisu na Klíči – i kdyby to snad bylo možné, nic neřeší. Systém je příliš inteligentní, než aby toleroval takové naivní podvody.

A kromě toho, kdo by se odvážil experimentovat s vlastním Klíčem? K tomu je přece třeba znát vnitřní kód automatů a ten se automaticky čas od času mění. Jeden nesprávný magnetický impuls může úplně zkeslit zápis v paměti Klíče, vylezou z toho nějaké nesmysly a malér je hotový.

Karl si vzpomněl na svého dávného kamaráda kutila, který se o cosi pokoušel zmagnetizováním Klíče a způsobil si problémy s policií. Těžce vzdechl a líně se zvedl z křesla.

Zbývá mi jenom jediné – věřit, že jsou to odborníci a ne kdovíjací amatéři a břídilové, řekl si.

V půl jedenácté vyšel z kabiny, zabouchl za sebou dveře, ale hned se zase zastavil.

Kruci – uvědomil si, vždyť zámek na dveřích přece pracuje na Klíč, ze kterého byl uhrazen poplatek za pokoje. Když od nich dostanu ten nový Klíč, tak třeba nebude pasovat.

Hned si ale uvědomil, že nový Klíč bude plný žlutých, může tedy klidně zrušit rezervaci a vzít si v recepčním automatu pár bodů, které zbudou po stržení manipulačních poplatků. Potěšilo ho to, protože by tím způsobem získal více než třicet žlutých, což mimo jiné znamenalo, že si může dát snídani v luxusním automatickém hotelovém baru, kde brali jenom žluté.

Až dostanu ten nový Klíč, budu si ho moct okamžitě vyzkoušet v recepčním automatu, napadlo ho, když si vybíral své body a zamířil k baru. Najmu si ještě lepší kabinu.

To s tím bezedným měšcem není vůbec špatnej nápad, začínal o svých chlebodárcích přemýšlet s uznáním. Jenom abych se nedostal do průšvihů.

Před dveřmi baru zahlédl zelenou uniformu. Instinktivně se otočil na druhou stranu a došel ke křeslům v hale. Posadil se zády k policajtovi a chvíli ho pozoroval v zrcadlovém obložení stěn. Cítil, jak mu krev bije ve skráních, slyšel tep v obou uších, zpotily se mu dlaně.

Hergot, ty nervy – rozčilil se sám na sebe.

Policista sledoval vnitřek baru, kde se před automaty producovaly stále stejné slečinky, které sem chodily lovit bohaté hosty. A policista tu stál určitě jenom proto, aby zkušeným okem rozlišil známé obyvatelky hotelového baru od těch, co sem přišly náhodou a hledají někoho, kdo by jim zaplatil snídani.

Karl postřehl, jak uniformovaný muž na chvíli zmizel uvnitř podniku a vzápětí vyvedl dvě mladé dívky, určitě ještě nezletilé. Poslušně vyšly ven, policista se ještě rozhlédl kolem a pak pomalu zamířil k východu.

Je jasný, že od místních slečinek dostává body za likvidování nepoctivé konkurence – napadlo Karla, když vcházel do baru. Každý dělá, co umí.

Měl na sebe zlost, že ho dokázal vyvést z rovnováhy pohled na jednoho jediného klidného policajta, který si ještě navíc ve službě přivydělával bokem.

Čeho se bojíš, ty troubo – napomínal sám sebe. Ještě nemáš proč. V kapse máš svůj vlastní, legální, úplně nejpoctivější Klíč, a navíc s minimálním množstvím hodů, což je v téhle společnosti ten nejlepší důkaz tvé poctivosti.

Vstal z křesla a líně vstoupil do baru. Dívky, oblečené jako manekýnky z obchodu s nejlepší konfekcí pouze za žluté, obsadily vysoké stoličky kolem stěn. Několik z nich otočilo hlavu a přejelo Karla bystrým hodnotícím pohledem, ale viditelně jim nepřipadalo, že by zrovna oplýval žlutými.

Budu se muset obléknout tak nějak vybraněji, jestli tu mám bydlet déle – napadlo no jen tak mimoděk.